

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 5. De vita & moribus Melchioris Vanegæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

juris Indiarum non satis callens, ex Patronatus Regii in Indiis Occidentalibus jure contortè explicato, litis occasione arreptâ, pacem perturbavit. Ex qua lite ortis inter eum & Prætorem Regium Societatemque controversis, partito zelo illum anathemate ferit, & nos scholis in Assumptionis urbe spoliatos scripto dictoque, & missis ad Regem Catholicum inanibus querelis, ad eò graviter offendit, ut Collegii Rector veritus, ne tantæ dignitatis autoritas officeret animarum salutem, ex Instituti nostri rationibus procurandæ, coactus sit litem ad Senatam Regium deferre: quo post varios successus tandem factum, ut legitimo judice machinæ in Societatem ab Episcopo contortè in authorem suum verterent: qui deinde palinodiam canens, alteris litteris querelas in nos ad Regem missas expunxit, & magnâ Nicolai Mastrelli Provincialis curâ, redintegratâ amicitia, procuravit absens scholas in Assumptionis urbe nobis restitui.

IN Chileno regno Rex Catholicus pergebat alere Socios, apud Chiloenses & Araucanos in vinea Domini egregiè laborantes. Ex qua Regis liberalitate occasione sumptâ, nonnulli Religiosi conati sunt res nostras invertere, spondentes se, Barbatis Araucanis & Hispanis militibus per Sacramenta curandis, Sacerdotes ex suo Ordine sine pecunia Regia alituros, si Societas inde abiret. Prætor censuram apud Regem veritus, nî ærarii publici rationibus intenderet, approbato eorum consilio, non diu distulit, quin pecunias ab Rege imperatas Societati solvi prohiberet. Quæ res ubi per Regium exercitum & Præsidia militum Indorumque pagos divulgata est, nemine dissentiente negarunt omnes, alio lacte, quàm quod hæctenus suxerant, nutriri velle: assuevisse se Societatis moribus, proinde si ad eam alendam pecuniæ Regiæ subtraherentur, cum eâ se potiùs stipendia sua partituros, quàm utilissimis magistris privati se sinerent. Denique eò res devoluta est, ut Prætor, damnatâ præcipiti deliberatione, negatam stipem iterùm ex ærario dari juberet, ne exercitus Regii & Indorum offensionem incurreret. Deinde Prætor, privato in Societatem affectu, Collegio Conceptionis, cui subsunt Araucani, Bonæ spei & Chiloenses Socii, amplissimos campos, cum boum equarumque armentis, attribuit, ut viri Apostolici, positâ rerum ad sustentandam vitam curâ, totos se animarum lucris impenderent. Et reverà id præstabant, Joanne Romero Rectorè, tum in Conceptionis urbe, tum terrâ marique excurrentes Socii, ex Indorum pagis & insulis, necnon Hispanorum militum limitaneis præsidiis, Baptismi & aliorum Sacramentorum collatione, ingenti fructu relato. Sub id tempus è maritima Chiloensium Insularum expeditione, ubi quatuordecim annos perdurarat, Melchior Vanegas revocatus est. De quo (quia ob futuram rerum novationem non aliàs mihi dicendus occurret) hæc pauca accipe.

MELCHIOREM Vanegam, unum è Provinciæ nostræ fundatoribus, & archipelagi Chiloensis clarum diuturnumque sidus, Chilensis regni metropolis ipso Virginis sine maculâ conceptæ die, anno præteriti sæculi septuagesimo-secundo, novo orbi auspiciato edidit. Is utrumque parentem è Toletorum Granatensis urbis stirpe quarto consanguinitatis gradu se attingentes habuit. Mater ejus insigni pietate matrona fuit. Pater verò militari præfecturâ insignitus, ita virtutem coluit inter arma, ut apud omnes sanctitatis famâ collectâ, in Societatem nostram paulò ante mortem adscisci meruerit. Nec Melchior noster acceptam à progenitoribus nobilitatem & domestica virtutum exempla per socordiam obscurari passus est: quippe eâ virtute primam pueritiam, mox deinceps adolescentiam exercuisse traditur, ut antiquis Anachoretis eâ ætulatâ vulgo compararetur. In horto paterno casam sibi fabricari impetrârat, ubi fræna pietati, Eremitarum ad instar, laxaret. Humi cubare, crebrâ flagellatione corpusculum castigare, inediâ vires macerare, multum orare, puellarem sexum tantum non odisse, dicacitatis & cupidiarum hostem ex professo se præbere, prima fuere virtutum ejus incunabula. Solebant perfrictæ frontis adolescentes in aprico loco extra urbem lascivire: in quos, deficientibus aliis remediis, Melchior Vanegas, initâ ad pium bellum cum

CAPUT
IV.De variis
rebus per
Chilenum
regnum
gestis.Barbari &
milites So-
cietatem
assimant.CAPUT
V.De vita &
moribus
Melchioris
Vanegæ.

Ejus patria.

Parentes.

Educatio.

Pirata op-
era.

*Religionis
tyrocinium.**Obedientia**Virginitas.**Spurcitia
horror.**A parenti-
bus fuga.*

probis adolescentibus Societate, ferocissimos molossos undique conquistos eduxit, tantâ felicitate, ut lascivens cohors, metu canum jamjam involantium, fugam capessiverit. Urbis Episcopus Modelinus, summopere Melchioris familiaritate delectatus, assererat cum alceicæ vitæ peritiam tantulâ in ætate assequutum fuisse. Annum agens duodevigesimali in Peruviam navigans, Limæ Societati mancipatus, virtutum & litterarum exercitio inter paucos eminuit. Jam Sacerdos, ac si hujus sæculi septimo in patriam renavigans, nullam non virtutem Apostolicis viris necessariam excoluit. Obedientiæ, quam scitè Climacus sepulturam voluntatis & quamdam mortem nuncupat, ita se tradidit, ut quâvis in re ab Majorum nutibus, tanquam ab Christi imperiis, penderet. Ne minimam quidem Religionis nostræ legem à quoquam infringere visus est. Castitatem hominis satis laudavero, si post Eusebium Nierembergium, ejus encomistam, asseruero, eum cum gratiâ baptismali, quantum conjectari potuit, obiisse: & tamen peccata sua ita desolebat, ac si nocentissimam vitam egisset. Castrens in urbe aula est Inda puella, fruges è nostro orto furandi ergò, scalas parieti admovere, quam ut conspexit noster Melchior, è domo se proripiens tamdiu editis clamoribus fugit, donec cives re vulgatâ ad laudandum castissimum Nicetam concurrerent. Dum circa hostium fines ingruente nocte iter cum socio haberet, & moneretur ut ad munitam neptis honestissimæ matronæ domum, non longè semotam, vitandi periculi ergò, pernoctatum iret, nullo modo ad id adduci potuit, minùs sibi ab hostibus timens, quàm à carne & sanguine. Periculosâ tempestate navigans, cum pænè de salute omnium conclamatum esset, & ipse navis gubernator gubernaculi curam deponere vellet, post fusas ad Deum preces, imperiosâ voce jussit vela laxari, spondens ventorum prosperitatem, qui non diu post præter omnium spem placidissimè aspiravere: nemine non fatente omnium incolumitatem Melchiori debeti. Multa prædixisse fertur, certo eventu confirmata. Poma ab eo cupita, extra tempestivitatem cælitus accepisse, & accepta Deo intacta reseccasse, non levis auctor narrat. Multas instituit ad varios Barbaros in continenti terra expeditiones, ingenti fructu, donec Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo primo nonâ Junii esserretur. Funeri efferendo succollavere viri primarii: Episcopus verò, cum Clero, & utroque Magistratu, religionumque Ordinibus, flebiliter parentavit. Periti pictores effigiem mortui, quamvis maximè vellent, pingere nequiverunt: quod ab nonnullis ad miraculum relatum est. Quid verò tantus vir Chunorum Apostolus & Chiloënsium diuturnus doctor in continenti postea fecerit, alii pro instituto narrabunt.

CAPUT

VI.
Per Chiloënses insulas gesta narratur.

Augustini
Villazæ vir-
tutes.

Augustini
Villazæ &
Gasparris
Fernandii
labores.

Abfinentia

PRO Melchioris Vanegâ ad Archipelagum Chiloënsium missus est Augustinus Villaza, in Beticâ ad rusticos, & in Chilensi regno ad Araucanos (à quibus in captivitatem abactus fuit) Apostolicis expeditionibus clarus: cujus viri tanta fuit animæ puritas, ut sæpiùs Christus & Maria sacrum facienti, gratias pro beneficiis agenti, in cubiculo preces fundenti, se spectandos præbuerint. Ubi is longâ navigatione defunctus ad insulas Chiloënses appulit, compositis Hispanorum conscientiiis, cum Gaspare Fernandio compactam è tribus asseribus cymbam ascendens, octoginta pagorum inspectionem occcepit. E quinque mensibus, quibus hæc inspectio peracta est, trimestre integrum, nunquam intermittente hycmali brumâ, in madida veste ambo transfugerunt. Toto eo tempore lodicibus nive aut pruina madefactis sese involvebant. Madori accedebat frigus adeò acre, ut ipsa animalia rigore exanimarentur, & mare ipsum, æstu inquietissimum, gelu constringeretur. Remis per congelatas aquas viam sibi aperiebant. Singulis noctibus in litore sub tentoriolo, nive & brumâ indurato, lectulum sibi ex arborum ramis super madidam humum sternebant, subterfluentibus subinde adventitiarum aquarum torrentibus, & intolerabili frigore corpora constringentibus. Præter pulmentum ex radicibus confectum, nihil pro cibo nisi subcinericias ex farina placentulas, & pro potu multas in locis putrem aquam, adhibebant. Hæ erant Augustini Villazæ acerrimo stomachi dolore vexari, cupediæ, adeò ut ob defectum humanorù subsidiorum putarit vi mali è vita sibi abeundum; & aliàs, quòd frigore obriguisset, pro deplorato habitus

est.